

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Profesia de agricultor și provocarea în materie de rentabilitate”**(aviz din proprie inițiativă)**

(2019/C 353/12)

Raportor: **Arnold PUECH D'ALISSAC (FR-I)**

Decizia Adunării plenare	20.2.2019
Temei juridic	Articolul 32 alineatul (2) din Regulamentul de procedură Aviz din proprie inițiativă
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	28.6.2019
Data adoptării în sesiunea plenară	18.7.2019
Sesiunea plenară nr.	545
Rezultatul votului (voturi pentru/voturi împotriva/abțineri)	188/0/5

1. Concluzii și recomandări

1.1. Rentabilitatea și viabilitatea economică a exploatațiilor agricole reprezintă o problemă serioasă la nivelul UE, unde venitul unui agricultor este, în medie, de numai 46,5 % din cel al altor sectoare economice. Cu toate că nivelul rentabilității este scăzut, sectorul agricol din UE are un rol esențial, deoarece acționează ca un catalizator pentru economiile rurale și produce alimente de calitate, care respectă cele mai înalte standarde din lume. Realizarea obiectivului privind durabilitatea mediului este imposibilă dacă nu se ține seama de aspectele, la fel de importante, de natură economică, comercială, ecologică și socială, ale agriculturii.

1.2. Sectorul agricol al UE oferă consumatorilor securitate alimentară în fața presiunii crescânde generate de schimbările climatice și de cerințele societale în ceea ce privește durabilitatea mediului. În plus, sectorul agricol european contribuie în mod activ la menținerea UE ca o forță competitivă și dinamică pe piețele internaționale, precum și la menținerea excedentului comercial al UE. Sectorul agricol din UE este, de asemenea, una dintre cele mai importante surse de ocupare a forței de muncă, cu peste 40 de milioane de angajați la nivelul întregii UE. În unele regiuni, agricultura este adesea singurul sector economic care generează creștere economică și locuri de muncă.

1.3. UE are nevoie de un lanț de aprovizionare cu alimente just, transparent, eficient și echitabil: unul care să fie adecvat pentru agricultori și pentru toate părțile interesate, inclusiv pentru întreprinderile de prelucrare, comerțanții cu amănuntul și, mai presus de toate, pentru consumatori. La nivel național, ar trebui să se aplice o abordare care să inverseze raportul de putere al actorilor de pe piață, prin stabilirea unor lanțuri valorice care să le ofere agricultorilor un venit lunar de două ori mai mare decât salariul minim.

1.4. Sectorul agricol din UE oferă servicii publice și externalități pozitive care nu sunt recunoscute de piață. Asigurarea securității alimentare, respectând totodată cele mai înalte standarde de producție, este un obiectiv care a fost îndeplinit. Cu toate acestea, apar noi provocări, cum ar fi schimbările climatice, o volatilitate mai pronunțată a prețurilor, concurența nelocală din partea sistemelor de producție cu standarde mai scăzute, practici comerciale nelocale, depopularea zonelor rurale și îmbătrânirea populației agricole, care generează dificultăți pentru agricultorii din UE, pe piața internațională.

1.5. Noile tehnologii, alături de activitățile de cercetare și inovare incluzive, constituie o parte a soluției pentru menținerea competitivității sectorului agricol din UE și pentru a le permite agricultorilor din UE să abordeze problema durabilității în mod direct și eficient.

1.6. Învățarea pe tot parcursul vieții și dezvoltarea competențelor sunt necesare pentru a le oferi agricultorilor din UE instrumentele adecvate pentru a exploata mai eficient potențialul noilor tehnologii și pentru a utiliza soluții inovatoare în exploatațile lor.

1.7. Agricultorii din UE au întreprins mai multe acțiuni pentru a-și spori contribuția la combaterea schimbărilor climatice, deoarece se confruntă tot mai mult cu efectele acestora, care se manifestă prin modificarea perioadei de recoltare, apariția prea devreme sau prea târziu a înghețului, incendii, inundații și secetă. În plus, măsurile de protecție a mediului nu ar trebui să pună în pericol securitatea alimentară și trebuie să țină seama de faptul că agricultorii au nevoie de o remunerație echitabilă pentru munca suplimentară pe care o implică adesea măsurile în materie de durabilitate și de atenuare.

1.8. O UE puternică depune eforturi nu doar pentru îndeplinirea obiectivelor Tratatului de la Lisabona, ci și pentru îndeplinirea obiectivelor de la nivel mondial, cum ar fi Acordul de la Paris privind schimbările climatice și obiectivele de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite. Aceste angajamente ambițioase trebuie finanțate cu un buget solid și sprijinite prin politici eficiente, care să garanteze viitorul, dezvoltarea și prosperitatea agriculturii și zonelor rurale. Agricultorii europeni și cooperativele agricole au nevoie de un buget PAC solid pentru perioada următoare.

2. **Introducere**

2.1. CESE elaborează prezentul aviz pentru a sublinia rolul important al agricultorilor europeni și contribuția lor la economia UE, la securitatea alimentară la nivel mondial și la conservarea zonelor rurale. În multe cazuri, această contribuție nu este răsplătită la adevărată sa valoare, ceea ce descurajează noua generație să preia exploatațile familiale și reduce atractivitatea sectorului pentru noul venit.

3. **Rolul agricultorilor în UE**

3.1. ***Contribuția la securitatea alimentară, la furnizarea de alimente sănătoase și nutritive și la economia globală a UE***

3.1.1. În contextul în care se înregistrează o creștere a cererii de alimente și de biomasă, agricultorii din UE și cooperativele și exploatațile lor se angajează să producă, să prelucreze și să comercializeze alimente sigure și de înaltă calitate pentru cetățenii europeni și pentru consumatorii din întreaga lume. Ei oferă consumatorilor securitate alimentară în fața presiunilor crescânde generate de schimbările climatice și de cerințele societale în ceea ce privește durabilitatea mediului. În plus, sectorul agricol european contribuie în mod activ la menținerea UE ca forță competitivă și dinamică pe piețele internaționale. Potrivit Eurostat ⁽¹⁾, sectorul agricol a reprezentat 1,2 % din PIB-ul UE în 2017 și a creat o valoare adăugată (brută) de 188,5 miliarde EUR, contribuind în mod activ la excedentul comercial al UE, cu exporturi agricole în valoare de 137 de miliarde EUR în aceeași perioadă de timp.

3.2. ***Ocuparea forței de muncă în zonele rurale și în zonele defavorizate***

3.2.1. Lanțul agroalimentar al UE reprezintă unul dintre cele mai mari sectoare economice ale UE, care menține și generează creștere și locuri de muncă și în care sunt angajate aproximativ 40 de milioane de persoane. Aproximativ 10 milioane de persoane sunt angajate direct și lucrează în exploatații și cooperative agricole. Agricultură este singura sursă de ocupare a forței de muncă pentru unele zone sau regiuni.

3.3. ***Agricultorii, ca ocrotitori ai peisajelor tradiționale și administratori ai terenurilor***

3.3.1. Agricultorii din UE, exploatațile agricole și cooperativele lor gestionează în jur de 173 de milioane de hectare, ceea ce reprezintă aproximativ 39 % din suprafața totală a UE. Agricultorii și membrii familiilor acestora ocrotesc peisajul rural și biodiversitatea, oferind multe avantaje societății: prin munca lor asiduă de gestionare a terenurilor și a peisajelor contribuie în mod activ la atenuarea efectelor catastrofelor majore, în cazul producerii unor fenomene meteorologice extreme. Mulți agricultori sunt și proprietari de păduri, iar contribuția lor la gestionarea durabilă a pădurilor este considerabilă. În plus, agricultorii contribuie la menținerea și refacerea peisajului tradițional al zonelor rurale din UE, asigurând conservarea patrimoniului cultural și oferind, de asemenea, sinergii pozitive cu sectorul turistic din UE. În pofida tuturor eforturilor depuse până în prezent în sectorul agricol, sunt necesare mult mai multe strădanii și măsuri pentru atingerea obiectivelor europene și globale în materie de biodiversitate, inclusiv pentru protecția albinelor, insectelor și păsărilor. Acest lucru intră parțial în conflict cu necesitatea de a genera un profit, motiv pentru care UE trebuie să recompenzeze în mod obligatoriu contribuția mai mare a agriculturii la mediu, prin alocarea unor resurse suplimentare în cadrul PAC.

(¹) Eurostat, Agriculture, forestry and fishery statistics 2018 (Statistici privind agricultura, silvicultura și pescuitul din 2018).

4. Schimbări în profesia de agricultor

4.1. *Creșterea cerințelor societale în ceea ce privește alimentația sănătoasă, originea și calitatea alimentelor, impactul asupra mediului și bunăstarea animalelor*

4.1.1. Consumatorii au la dispoziție multe informații legate de produsele pe care le consumă în fiecare zi. De asemenea, ei acordă o atenție sporită originii și calității alimentelor, precum și impactului asupra mediului. Alte criterii importante pe care consumatorii își bazează alegerea sunt respectarea practicilor de bunăstare a animalelor și distanța față de locul în care sunt produse alimentele, inclusiv scurtarea lanțurilor alimentare.

4.1.2. Pentru a satisface așteptările consumatorilor, agricultorii din UE au început să întreprindă acțiuni pentru a îmbunătăți și mai mult bunăstarea animalelor și a reduce orice impact negativ al activităților agricole asupra mediului și calității solurilor, producând totodată produse de înaltă calitate. Agricultorii din UE, sprijiniți de autoritățile publice și de mediul academic, investesc energie și resurse pentru a asimila acest model nou de consum.

4.2. *Rolul tehnologiei și al inovării în agricultură*

4.2.1. Sectorul agricol al UE se află în prima linie a revoluției tehnologice și digitale, cu numeroase inovații în domeniile geneticii, vehiculelor autonome, roboților, dronelor, imagisticii prin satelit, teledetecției, volumelor mari de date etc. În plus, agricultorii au adoptat, au dezvoltat și au aplicat întotdeauna modele agricole de afaceri și practici agronomice inovatoare, inclusiv tehnici și metode noi de producție, care au intensificat producția și au facilitat adaptarea practicilor agricole la condițiile mereu în schimbare.

4.2.2. În această perspectivă, noile tehnologii ajută agricultorii din UE să asigure securitatea alimentară, respectând totodată cele mai înalte standarde din lume și răspunzând așteptărilor consumatorilor. În acest sens, noile tehnologii le permit agricultorilor din UE să abordeze problema protecției mediului în mod direct și eficient. De exemplu, reducerea utilizării produselor de protecție a plantelor (PPP) se poate realiza folosind o combinație de tehnologii care îi ajută pe agricultori în toate aspectele producției. Printre altele, noile tehnici de ameliorare a plantelor au cel mai mare impact asupra reducerii utilizării PPP-urilor și a rezistenței plantelor și a animalelor la dăunători, ciuperci și agenți patogeni externi.

4.2.3. Rolul tehnologiilor nu este asociat doar cu producția în sine, ci și cu trasabilitatea, siguranța alimentară, bunăstarea animalelor și măsurile de atenuare a schimbărilor climatice, care fac ca sectorul agricol din UE să rămână unul dintre cele mai avansate și sigure la nivel mondial.

4.2.4. Accesul la finanțare este vital pentru ca agricultorii din UE să poată implementa soluții tehnologice inovatoare în exploatarea lor. În acest sens, funcția de subsidiaritate a celui de-al doilea pilon al PAC trebuie păstrată și încurajată în cadrul noii PAC. Este important să se înțeleagă faptul că agricultorii din UE vor implementa cele mai recente evoluții tehnologice în exploatarea lor doar dacă au acces cu ușurință la credite.

5. Provocări

5.1. *Schimbările climatice*

5.1.1. Agricultorii din UE contribuie în mod semnificativ la combaterea schimbărilor climatice, deoarece se confruntă tot mai mult cu efectele acestora, manifestate prin modificarea perioadei de recoltare, apariția prea devreme sau prea târziu a înghețului, incendii, inundații și secetă. Măsurile eficiente de adaptare la schimbările climatice sunt, prin urmare, esențiale pentru viabilitatea pe termen lung a exploatarea agricole. În același timp, agricultorii reduc emisiile atât în interiorul fermei, cât și în afara acesteia, prin practici de gestionare durabilă, prin implementarea unor tehnologii noi, precum și prin utilizarea mai eficientă a culturilor, a paielor, a dejecțiilor animaliere și a altor reziduuri pentru energie din surse regenerabile, prin încălzire solară și prin furnizarea de energie electrică provenită din energie eoliană, precum și din alte surse. Produsele provenite din culturi și dejecții animaliere pot fi, de asemenea, utilizate pentru a produce biocombustibili și materiale industriale din surse regenerabile în exploatarea, respectând principiile economiei circulare. Acest lucru contribuie la reducerea emisiilor în alte sectoare și la reducerea dependenței UE de rezervele de combustibili fosili.

5.1.2. Este important de remarcat faptul că Acordul de la Paris și obiectivele de dezvoltare durabilă stabilesc obiective importante pentru sectorul agricol din UE, care trebuie atinse în perioada 2030-2050. Agricultorii din UE sunt pregătiți să răspundă acestor provocări dacă au la dispoziție instrumentele potrivite. „Setul de instrumente” trebuie să includă un cadru de politici pozitiv și ușor de utilizat, tehnologii noi, strategii de gospodărire a apei (adică depozitarea și irigarea) și un buget solid al PAC, care să sprijine eforturile suplimentare ale agricultorilor. Privarea agricultorilor de unul dintre instrumentele menționate anterior ar putea pune în pericol securitatea alimentară și ar afecta în mod negativ calitatea producției de alimente din UE.

5.2. **Veniturile din sectorul agricol**

5.2.1. Venitul agricol ⁽²⁾ pe unitate de muncă pe an (UMA), exprimat ca un indice, a fost cu 10,9 % mai mare pentru UE-28 în 2017, comparativ cu 2016. Acest aspect trebuie însă analizat în raport cu alte sectoare economice, în care venitul mediu este mult mai ridicat. În realitate, comparativ cu salariile medii din economie, venitul antreprenorial al unui agricultor pe unitate de muncă familială a atins doar 46,5 % în 2017.

5.2.2. Această situație are un impact semnificativ asupra dezvoltării sectorului în ceea ce privește atractivitatea generală pentru actorii externi, pentru investitori și pentru partenerii din sectorul bancar, deoarece împiedică dezvoltarea sinergiilor cu alte sectoare economice și agravează problema înnoirii generațiilor în zonele rurale.

5.3. **Volatilitatea prețurilor și apariția unor noi piețe**

5.3.1. Prețurile în termeni reali (deflate) pentru cele mai multe dintre produsele principale au fost mai ridicate în 2017 comparativ cu anul precedent: prețul mediu al laptelui a crescut cu 17,1 % comparativ cu anul 2016, prețurile porcinelor au înregistrat o creștere de 8,3 %, cerealele au crescut cu 3,0 %, prețul bovinelor a crescut cu 2,2 %, iar prețurile pentru păsările de curte au fost și ele mai mari (+ 1,0 %). În schimb, prețul în termeni reali al ovinelor și caprinelor a continuat să scadă (- 1,4 %) în 2017. Această tendință pozitivă a celor mai multe produse de bază a făcut parte din avântul început în 2003. Cu toate acestea, în 2008, s-a înregistrat o scădere drastică a prețurilor, care a determinat volatilitatea prețurilor pe piața internațională, fapt ce a generat provocări pentru agricultorii mici și mijlocii din UE, precum și pentru investitorii de dată recentă din sectorul agricol.

5.3.2. Întrucât are un caracter eterogen, sectorul agricol din UE a reacționat diferit la șocul prețurilor din 2008: mulți agricultori mici și mijlocii au fost obligați să se bazeze numai pe plățile directe acordate în cadrul PAC pentru a-și menține activitățile pe linia de plutire, însă acest lucru nu a fost suficient pentru a garanta sustenabilitatea economică a fermelor lor.

În ceea ce privește exporturile UE, principalul partener comercial al UE în domeniul produselor agricole este SUA (16 % din totalul exporturilor agricole, cu o valoare netă de 33,3 miliarde EUR în 2017). Din cauza unei astfel de concentrări a exporturilor pe o singură piață, sectorul agricol al UE este expus deciziilor politice ale unor părți terțe, ceea ce ar putea genera o fluctuație puternică a prețurilor (adică prin impunerea unor interdicții la export sau a unor taxe vamale ridicate).

Piața unică a UE este cea mai deschisă și mai accesibilă piață din lume, lăsându-i pe agricultorii din UE descoperiți în fața provocării de a concura cu mărfuri agricole importate, care respectă standarde de producție diferite. Cu toate acestea, trasabilitatea produselor alimentare care provin din țări terțe ar trebui în continuare îmbunătățită, fapt care ar putea genera anumite controverse în ceea ce privește calitatea produselor alimentare și etichetarea produselor alimentare importate (produse alimentare dezvoltate prin tehnici noi de ameliorare a plantelor și animalelor, aplicarea de PPP, respectarea standardelor de bunăstare a animalelor etc.). Aceste importuri sunt foarte competitive pe piața UE din cauză că aplică standarde diferite de producție, cauzând tensiuni pentru agricultorii din UE, care respectă deja cele mai înalte standarde de producție din lume.

5.4. **Depopularea zonelor rurale și înnoirea generațiilor**

5.4.1. Potrivit Comisiei Europene, șapte din zece (71,5 %) administratori ai celor 10,5 milioane de exploatați din UE sunt bărbați, iar majoritatea (57,9 %) au vârsta de cel puțin 55 de ani. Doar aproximativ unul din zece (10,6 %) administratori de ferme este un agricultor tânăr cu vârsta sub 40 de ani, iar această proporție este chiar mai mică în rândul agricultorilor de sex feminin (8,6 %).

5.4.2. Agricultorii, proprietarii de păduri, exploatațiile agricole și cooperativele agricole reprezintă motorul economiei în zonele rurale din UE. Îmbătrânirea agricultorilor declanșează o depopulare generalizată a zonelor rurale (cunoscută sub denumirea de „diasporă rurală”), cu consecințe directe asupra structurii economice și sociale a acestor teritorii. În plus, generațiile noi sunt descurajate să preia afacerea de familie din cauza rentabilității scăzute a activității agricole și a dificultăților legate de accesul la terenuri.

6. **Opportunități**

6.1. **Digitalizarea și agricultura de precizie**

6.1.1. Agricultura a progresat, intrând într-o eră a agriculturii asistate prin mijloace digitale, în care fiecare dispozitiv care generează date în diferitele etape ale producției agricole poate trimite informațiile respective pentru a fi colectate, prelucrate și analizate. Utilizarea volumelor mari de date ar putea ajuta agricultorii să pășească spre viitorul agriculturii și să realizeze obiective ambițioase.

(2) Eurostat, Agriculture, forestry and fishery statistics 2018 (Statistici privind agricultura, silvicultura și pescuitul din 2018).

6.1.2. O fermă produce multe tipuri de date, care pot fi clasificate în diferite categorii, cum ar fi date agronomice, date financiare, date privind conformitatea, date meteorologice, date privind mediul, date referitoare la utilaje, date cu privire la personal etc. Aceste seturi de date provin dintr-o gamă largă de surse tot mai eficiente și mai rentabile, cum ar fi utilajele, dronele, sistemele GPS, senzorii telecomandați, sateliții, telefoanele inteligente și altele, și sunt completate de furnizorii de servicii, organismele consultative, autorități publice etc. În plus, alți parteneri din lanțul valoric, cum ar fi întreprinderile de prelucrare, și comercianții cu amănuntul, supermarketurile și hipermarketurile, precum și agențiile de publicitate colectează cantități enorme de date cu privire la piețele pe care agricultorii își vând produsele.

6.1.3. Colectarea și utilizarea datelor în agricultură nu este un concept nou; agricultorii au făcut acest lucru de la începuturile agriculturii. Cu toate acestea, un element de noutate este oportunitatea de a dezvolta un sector agricol orientat spre date, datorită mărimii și volumului acestor date, care cresc în mod exponențial. Un alt element de noutate este calitatea informațiilor obținute în timp real la nivelul exploatațiilor și tehnologia utilizată pentru colectarea, stocarea, utilizarea, gestionarea, partajarea, prelucrarea și comunicarea datelor.

6.1.4. Proprietatea asupra datelor și dreptul de a stabili cine le poate accesa și utiliza sunt vitale pentru a menține implicarea agricultorilor în implementarea noilor tehnologii. În prezent nu există un cadru comun, în care proprietatea asupra datelor să fie clar explicată. Din acest motiv, sectorul agricol al UE a elaborat un Cod de conduită privind schimbul de date referitoare la agricultură pe baza unui acord contractual^(?), în care se explică dreptul autorului datelor de a fi despăgubit pentru utilizarea datelor create ca parte a activității sale.

6.1.5. Digitalizarea și agricultura de precizie joacă un rol important în modelarea viitorului sectorului agricol al UE. Acestea au impact, de asemenea, asupra pieței forței de muncă și asupra tipului de competențe necesare în agricultură și redefinesc rolul agricultorilor și modelele de afaceri ale cooperativelor agricole.

6.2. **Măsurile de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la acestea**

6.2.1. În ultimele decenii, sectorul agricol al UE a pus în aplicare un număr mare de măsuri pentru a-și îmbunătăți durabilitatea mediului. PAC impune adoptarea unor măsuri de mediu stricte și solicitante și a unor practici de gestionare durabilă, care schimbă modul în care agricultorii își desfășoară activitatea pe câmp, îmbinând în mod eficient calitatea cu durabilitatea.

6.2.2. Agricultură și silvicultură au un rol deosebit de important în atenuarea schimbărilor climatice, deoarece constituie singurele sectoare economice care, datorită fotosintezei, elimină gazele cu efect de seră din atmosferă. Acest efect pozitiv al sectorului nu este încă pe deplin recunoscut, calculat sau contabilizat corespunzător, iar factorii de decizie ar trebui să ia în considerare în continuare o evaluare mai atentă a modului în care pădurile și culturile permanente și anuale ar putea contribui la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

6.2.3. În prezent, fermierii ar dori ca societatea și factorii de decizie să le recunoască eforturile depuse pentru combaterea schimbărilor climatice. Factorii de decizie, în special, ar trebui să fie conștienți de faptul că măsurile de protecție a mediului nu ar trebui să pună în pericol securitatea alimentară și trebuie să țină seama de faptul că agricultorii au nevoie de o remunerație echitabilă pentru munca suplimentară pe care o implică adesea măsurile în favoarea dezvoltării durabile și măsurile de atenuare.

6.3. **Creșterea gradului de transparență a pieței în cadrul lanțului de aprovizionare cu alimente**

6.3.1. Potrivit fișei informative a Comisiei din martie 2017, repartizarea valorii adăugate în cadrul lanțului alimentară este de aproximativ 25 % pentru agricultor, 25 % pentru întreprinderile de prelucrare a produselor alimentare și 50 % pentru comerțul cu amănuntul și serviciile alimentare.

6.3.2. În prezent, se impune respectarea cu strictețe a directivei europene privind practicile comerciale neloiale. În rândul întreprinderilor din lanțul agricol și alimentară, persistă o disproporție semnificativă, în materie de putere de negociere, între agricultori și prelucrătorii de produse agricole și alimentare. În această situație de dezechilibru, marile organizații comerciale (supermarketuri, hipermarketuri, mari camere comerciale din industriile alimentară și de prelucrare din întreaga Europă) au un cuvânt greu de spus.

6.3.3. Etapele de prelucrare și vânzare cu amănuntul și-au extins valoarea adăugată totală în cadrul lanțului alimentară ca urmare a creșterii cererii de produse de larg consum din partea consumatorilor. În același timp, valoarea adăugată în agricultură a scăzut începând cu 2014 și în anii următori (fiind cu 4 % mai scăzută în 2016). Această situație este creată de creșterea costurilor cu factorii de producție din cauza concurenței pentru resurse limitate, precum și din cauza numărului scăzut de oportunități pentru agricultori de a adăuga valoare produsului de bază sau de a obține o remunerație pentru acest lucru.

(?) COPA COGECA – EU Code of conduct on agricultural data sharing by contractual agreement [Cod de conduită al UE privind schimbul de date agricole pe baza unui acord contractual].

6.3.4. În plus, în studiul său recent, intitulat „*Ripe for Change*” (2018), Oxfam a scos în evidență inegalitățile existente în cadrul lanțului de aprovizionare cu alimente, pe baza unor exemple din Regatul Unit, Țările de Jos și Germania, printre altele. Atunci când s-a efectuat o analiză detaliată privind defalcarea prețurilor plătite de consumatorii finali, studiul care s-a concentrat pe Regatul Unit a constatat că, în 2015, mai mult de jumătate din acest preț a fost plătit supermarketurilor (52,8 %), 38,5 % a fost plătit comercianților și producătorilor de produse alimentare și doar 5,7 % din preț, a mers către agricultorii mici și lucrători. Ultimul procent de 3 % din preț a mers către costurile cu factorii de producție.

6.3.5. În acest context, având în vedere nivelul ridicat de concentrare al sectorului comerțului cu amănuntul și importanța fundamentală a protejării bunei funcționări a pieței interne, legislația - cadru a UE, care prevede interzicerea practicilor comerciale neloiale prin instituirea unor mecanisme de control și aplicare a legii combinate cu sancțiuni disuasive, a constituit un bun punct de plecare. Continuarea acestui efort de creștere a gradului de transparență a pieței este esențială pentru a asigura o cotă echitabilă din valoare pentru agricultori. În plus, în iulie 2020, va fi pus în aplicare noul regulament privind lucrătorii detașați, care va trebui să contribuie la asigurarea unei activități mai transparente și mai echitabile în rândul agriculturilor, la nivel național.

6.3.6. La nivel național, ar trebui să se aplice o abordare care să inverseze raportul de putere al actorilor de pe piață, prin stabilirea unor lanțuri valorice care să le ofere agriculturilor un venit lunar de două ori mai mare decât salariul minim.

7. Soluții

7.1. Sistemul de exploatații familiale, atât de apreciat de consumatorii europeni, are nevoie de politici adecvate și de o reglementare echitabilă și rezonabilă, în contextul unei legislații solide și eficiente, care să contribuie la atenuarea amenințării grave pe care o reprezintă volatilitatea extremă a prețurilor și dezechilibrul din ce în ce mai mare de putere din lanțul de aprovizionare. Grupul operativ pentru piețe constituie un pas în această direcție, dar trebuie consolidat în continuare.

7.2. *Cercetarea și inovarea adaptate nevoilor agriculturilor, abordarea care implică mai mulți actori și implicarea directă a părților interesate*

7.2.1. Participarea părților interesate este esențială pentru punerea în practică a cercetării. Plasarea intereselor agriculturilor în centrul procesului de inovare nu numai că va accelera semnificativ impactul acestuia, ci va asigura, de asemenea, aplicabilitatea practică a rezultatelor cercetării și inovării. În plus, acest lucru va contribui la garantarea faptului că fondurile alocate cercetării vor fi cheltuite mai eficient.

7.2.2. Agricultorii, exploatațiile agricole, proprietarii de păduri și cooperativele lor pot fi, inclusiv prin intermediul programelor guvernamentale, motoare ale inovării și creșterii economice. Prin urmare, ar trebui promovată și încurajată implicarea lor încă de la început în activitățile de cercetare și inovare în domeniile agriculturii, alimentației, silviculturii și acvaculturii. Implicarea acestora în toate etapele proiectelor va asigura direcționarea cercetării și a inovării mai mult în funcție de cerere și va contribui la reducerea decalajului actual dintre mediul academic și practică, în vederea găsirii unor soluții aplicabile. În cele din urmă, acest lucru ar trebui să ducă la creșterea competitivității agriculturilor și producătorilor.

7.3. *Excelență și calitate (agricultură ecologică, indicații geografice, branding și lanț scurt de aprovizionare cu produse alimentare)*

7.3.1. Produsele cu valoare adăugată mare, cum ar fi produsele cu indicație geografică și produsele ecologice, reprezintă o sursă bună de venit pentru mulți operatori, în special pentru agricultori. Aceste lanțuri alimentare prezintă și mai mult interes dacă nu există samsari sau intermediari. În acest caz, aceste lanțuri scurte de aprovizionare devin o sursă de venituri foarte rentabilă pentru agricultori și comunitatea rurală în care se produc aceste produse.

7.3.2. În detaliu, lanțurile scurte de aprovizionare din UE reprezintă o alternativă la lanțurile alimentare tradiționale mai lungi, în care agricultorii sau cooperativele mici au adesea o putere de negociere redusă și consumatorul nu poate stabili dacă produsele alimentare provin de la un producător cunoscut sau dintr-o anumită zonă locală. Un astfel de sistem alimentar prezintă un interes considerabil, deoarece răspunde unor nevoi și oportunități, atât ale agriculturilor, cât și ale consumatorilor. Dezvoltarea diferitelor tipuri de lanțuri scurte de aprovizionare cu alimente (adică vânzări directe realizate de persoane fizice și/sau vânzări directe colective, parteneriate – agricultura sprijinită de comunitate) este una dintre abordările politicii agricole comune pentru îmbunătățirea competitivității în Europa. Lanțurile scurte de aprovizionare cu alimente pot acționa ca un motor al schimbării și un model de sporire a transparenței, a încrederii, a echității și a creșterii economice în cadrul întregului lanț agroalimentar.

7.3.3. O cantitate suficientă de hrană garantează un anumit grad de stabilitate socială în viața cetățenilor UE, spre deosebire de alte locuri de pe planetă, unde se înregistrează o penurie de alimente care determină, printre altele, un fenomen de migrație economică către Europa sau către alte țări ale lumii.

7.4. **Educația și dezvoltarea unor competențe noi pentru sectorul primar (versiune prescurtată)**

7.4.1. Potrivit Eurostat, majoritatea administratorilor de ferme din UE au doar experiență practică; acesta a fost cazul pentru șapte din zece dintre aceștia (68,3 %) în 2016. Mai puțin de unul din zece administratori de ferme (9,1 %) a beneficiat de formare completă în domeniul agriculturii, iar restul (22,6 %) au beneficiat de formare de bază în domeniul agriculturii.

7.4.2. Educația în sectorul primar este esențială pentru promovarea modernizării și pentru îmbunătățirea utilizării tehnologiilor noi.

7.4.3. În prezent, acest lucru este vital, deoarece competențele digitale devin un element esențial al gestionării moderne a exploatațiilor agricole. Aceste competențe sunt necesare în multe domenii, iar agricultura nu face excepție. Se resimte tot mai acut nevoia de persoane cu competențe TIC și digitale în agricultură, dar economia se confruntă cu un deficit net de competențe în acest sens, în special în zonele rurale.

7.4.4. Pentru ca oportunitățile de transformare tehnologică și digitală să fie exploatate la maximum de către comunitatea agricolă, este esențială îmbunătățirea nivelului competențelor digitale ale forței de muncă din agricultură.

7.4.5. Acest lucru se poate realiza la nivel de fermă, în cadrul asociațiilor și cooperativelor, precum și în cadrul sistemului european de educație și formare profesională, care trebuie să asigure programe de învățare pe tot parcursul vieții, necesare în vederea dezvoltării de competențe noi.

Bruxelles, 18 iulie 2019.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER
